

4 RELIGION, POLITIKK OG VERDEN

UNDERSØKELSE: Prosjektkoordinator ved HL-senteret Vibeke Moe, har forsket våre holdninger til muslimer og jøder. I går la hun fram rapporten.

– Vi har en jobb å gjøre

FREMMEFRYKT: En ny rapport viser at antisemittismen står sterkere hos norske muslimer enn resten av befolkningen. Men yngre muslimer har mindre fordommer mot jøder enn eldre. Muslimske Shoab Sultan og jødiske Ervin Kohn oppfordrer til dugnad.

MATTIS C. O. VAALAND
mattis.vaaland@vl.no

– Vi har mye å snakke om – vi er tross alt fettere, sier forstander i Det mosaiske trossamfunn, Ervin Kohn til Vårt Land. Han sikter til slektskapet mellom jødedom og islam.

I går presenterte Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) hovedfunnene fra den ferske rapporten *Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2017*. Undersøkelsen er en oppfølger til rapporten fra 2012 om antisemittisme i Norge.

Rapporten er det første forsøket på å måle norske muslimers holdninger til jøder. Resultatet viser at norske muslimer i større grad støtter negative påstander om jøder enn den øvrige befolkningen.

RAPPORTEN

◉ Undersøkelsen *Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2017* kartlegger norske holdninger til jøder og muslimer med utgangspunkt i tre ulike dimensjoner: fordommer, følelser som sympati og anti-pati, og en som måler sosial avstand.

◉ Rapporten viser at 8,3 prosent av den generelle norske befolkningen har stereotypiske fordommer om jøder.

◉ Rapporten viste også at det finnes utbredte negative holdninger til muslimer i det norske samfunnet. Nesten en tredjedel av befolkningen har fordommer mot muslimer.

Litt over 40 prosent av muslimene i undersøkelsen mener at «jøder har altfor stor innflytelse over internasjonal økonomi». Bare ni prosent avviser påstanden.

Samtidig støtter 28 prosent av muslimene påstanden «Verdens jøder arbeider i det skjulte for å fremme jødiske interesser», mot 13 prosent i den generelle befolkningen.

Undersøkelsen viser dessuten at 34 prosent av den norske befolkningen har fordommer mot muslimer og at antisemittisme generelt i befolkningen har gått noe ned.

«Sammensatt bilde.» Prosjektkoordinator for rapporten, Vibeke Moe, understreker at muslimers holdninger til jøder er et «sammensatt bilde». Først og fremst gjelder mer abstrak-

te fordommer, og i mindre grad den faktiske sosiale omgangen med jøder.

– Vi ser at de antisemittiske holdningene til de muslimske respondentene er knyttet til store abstrakte forestillinger om jødisk makt og innflytelse i verden. Men i spørsmålet om nære relasjoner stiller det seg helt annerledes, da er holdningene omtrent på nivå med befolkningen.

Hun forklarer at en av årsakene til utbredelsen av antisemittisme blant norske muslimer er at fordommer mot jøder ofte allerede er sterke i opprinnelseslandet.

– Vi har funnet tendens til en høyere grad av antisemittisme hos respondenter som bruker media fra opprinnelseslandet.

Samtidig fremhever hun at et positivt funn: Både de jødiske og muslimske miljøene i Norge

viser vilje til å drive dialog og samarbeid.

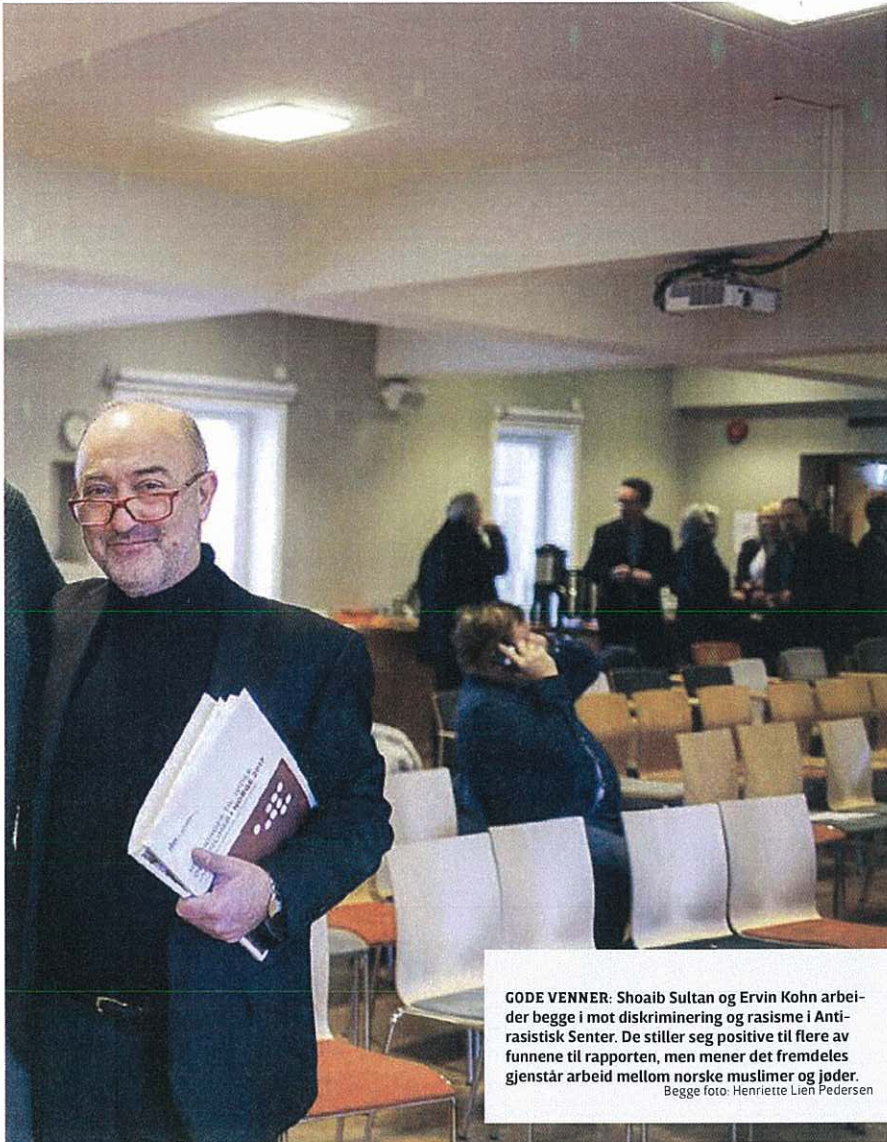
– Hva kan man gjøre for å fremme dialog mellom disse gruppene?

– Det er viktig at dialog ikke bare foregår i ledersjiktet, men at det tilrettelegges for bredere samarbeid, sier Moe.

Positiv. Spesialrådgiver i Antirasistisk Senter, Shoab Sultan, er glad for at antisemittismen har gått ned i den generelle befolkningen.

– Men nordmenns forestillinger om muslimer og muslimers forestillinger om jøder viser at det fremdeles gjenstår mye arbeid, slår han fast.

Sultan mener samtidig det er et godt utgangspunkt når rapporten viser at muslimer er like lite negative til å ha jøder som naboer eller venner som resten

GODE VENNER: Shoab Sultan og Ervin Kohn arbeider begge i mot diskriminering og rasisme i Antirasistisk Senter. De stiller seg positive til flere av funnene til rapporten, men mener det fremdeles gjenstår arbeid mellom norske muslimer og jøder.
Begge foto: Henriette Lien Pedersen

av befolkningen.
- For mange muslimer er det viktig å forstå at antisemittiske og antimuslimske forestillinger henger sammen. Ofte er antimuslimske forestillinger hentet eller oversatt fra konspirasjonsteorier om jøder, sier han.
Han mener det er naivt å tro at muslimers antisemittiske holdninger bare vil forsvinne uten videre.

- Men det er et positivt tegn at forestillingene i større grad finnes hos de eldre. Det vil si at det er bedre hos de yngre. Dette gjør at vi har et godt grunnlag for videre arbeid, sier han.

Retter utfordring. Ervin Kohn forteller at han er både skremt og lettet over resultatene i rapporten.

- Mange ville nok tro at de antisemittiske holdningene generelt var høyere. De er nok høyere i mange andre land enn i Norge. Det er positivt for Norge.

Men han mener også at tallene på antisemittisme blant norske muslimer er et signal på at noe må gjøres:

- Jeg vil rette en utfordring til

Normenns forestillinger om muslimer og muslimers forestilling om jøder viser at det fremdeles gjenstår mye arbeid.

Shoab Sultan, spesialrådgiver

muslimske ledere: De må adressere antisemittiske holdninger i sine egne miljøer, sier Kohn.

Han legger til at også han har en jobb å gjøre:

- Jeg kommer ikke til å legge bena på bordet og slappe av fordi fordommene mot muslimer i de jødiske miljøene er lavere enn den generelle norske befolkningen. Veldig mange av de samme konspirasjonsteoriene som gjelder for jøder gjelder også for muslimer.

Palestina-konflikten. Prosjektleder Vibeke Moe forklarer at i den generelle befolkningen ser man at de som scorer høyt på fremmedfrykt ofte scorer høyt på antisemittisme og mus-

limfiendtlighet. Spesielt lavt utdannende, menn og eldre skiller seg ut.

- Ellers ser vi at holdninger til Israel/Palestina-konflikten har en klar sammenheng bak både muslimfiendtlighet og antisemittisme. De som har antiisraelske syn har oftere antisemittiske holdninger og motsatt, sier hun.

- Bekymringsverdig. Barne- og likestillingsminister Solveig Horne, som også var tilstede da rapporten ble lagt frem, er glad at antisemittismen har gått ned i den norske befolkningen.

- Samtidig er det bekymringsfullt det som kommer frem i rapporten angående muslimers holdning til jøder, men også befolkningens holdninger til jøder og muslimer.

- Frp-velgere skiller seg ut med mest negative holdninger til muslimer og jøder. Er det noe partiet vil gjøre noe med?

- Det er viktig at vi ikke blander person og sak. Det er for tidlig å se på akkurat dette punktet i rapporten. Men alle partier har en viktig oppgave med å jobbe aktivt mot hatefulle ytringer.

Norske tiåringer blant de beste til å lese

UNDERSØKELSE: Norske tiåringer blir stadig bedre til å lese, og utviklingen for flerspråklige elever er positiv. Men større forskjeller mellom gutter og jenter bekymrer. Resultatet av den internasjonale undersøkelsen Pirls 2016 (Progress in International Reading Literacy Study) ble presentert i går, og kunnskapsminister **Torbjørn Røe Isaksen** (H) kunne knapt styre sin begeistring.

- Dette er nok en bekreftelse på at det har skjedd en stor endring i norsk skole særlig på lesing. Det betyr at flere barn lærer å lese i skolen, de blir bedre til å lese når de blir voksne og det vet vi har en betydning for hva slags yrkesmuligheter de får, sier Isaksen.

Godordene satt løst under presentasjonen på Berg skole i Oslo. «En formidabel innsats» av både lærere, kommuner og foreldre, sa Isaksen, som mener Kunnskapsløftet i 2006 har vært et viktig bidrag.

Undersøkelsen foretas hvert femte år. Det samler også informa-

sjon om for eksempel barna snakker norsk hjemme og hvor lenge de har gått i barnehage. Dermed gir den forskere – og politikere – verdifull innsikt i hva som påvirker leseferdighetene.

Mens 52 prosent av de norske femteklassingene lå over middels mestringsnivå i 2011, ligger andelen i 2016 på 58 prosent. Finland ligger øverst blant de nordiske landene, mens Norge ligger foran Danmark og er jevnegode med Sverige. Av de 52 landene som har deltatt, kom Norge på åttende plass.

Jentene har hatt den største framgangen og har økt forspranget til guttene. Nesten dobbelt så mange gutter som jenter befinner seg på de laveste nivåene i testen, og i motsatt ende er det dobbelt så mange jenter som gutter som befinner seg på de høyeste.

- Det tyder på at jenter trigges mer av lesing og syns det er mer interessant enn guttene syns, sier forsker **Egil Gabrielsen** ved Universitetet i Stavanger. **©NTB**

misjonsalliansen

Neste år begynner vi arbeid i Sierra Leone. For å finansiere vårt arbeid i oppstartsåret trenger vi

171 faddere

Daniel er fadder nr. 1 i Sierra Leone

- Det gjør meg godt å tenke på at jeg er med på å bryte vei for mennesker i et krigsherjet land. Det at mitt lille bidrag til Misjonsalliansen hjelper så mange, er faktisk rørende. Det gjør at det for meg ligger glede og stolthet i hver eneste dag, uavhengig av alt annet. Det er nice!

Har DU hjerterom for én til?

send **Fadder til 2160**

... så er du garantert med på å bryte vei og gi tilgang til rent vann, sanitæranlegg og skolegang.

Et fadderskap koster kr. 275,- pr. mnd.

